

DE KEURING VAN POPULIEREN

door

Dr. O. BANGA,

Secretaris N.A.K. Afdeling Tuinbouw

In 1939 zal de Nederlandsche Algemeene Keuringsdienst te Wageningen overgaan tot het keuren van populieren. De „Eerste Beschrijvende Rassenlijst voor Populieren” is in verband hiermede reeds uitgegeven en een „Reglement en Voorschriften voor de Keuring van Laanboomen”, waarin ook de populier wordt behandeld, zal waarschijnlijk eind November voor belanghebbenden beschikbaar zijn.

De bedoeling van dit artikel is in het kort uiteen te zetten hoe deze keuring is ingericht.

Zooals bij iedere gezond opgezette keuring is de grondslag ook hier :

RASSENONDERZOEK EN ZIEKTEONDERZOEK.

Tot voor kort bestond er bij de populier een ernstige vermenging van de oorspronkelijke soorten, bastaarden en variëteiten en een groote verwarring in de namen.

Het gevolg hiervan was, dat men in vele gevallen feitelijk niet wist over welke populier men nu eigenlijk sprak en zoolwel in de handel en de cultuur als bij het doen van onderzoekingen groote moeilijkheden aanwezig waren.

Deze chaos is geklaard door het werk van Dr. G. Houtzagers, adjunct-directeur van de Nederlandsche Heide Maatschappij, van welk werk de resultaten zijn vermeld in zijn dissertatie. „Het geslacht Populus in verband met zijn beteekenis voor de houtteelt”, verschenen in 1937.

Door deze arbeid zijn nu alle tot heden in Nederland en vele daarbuiten gangbare populierenvariëteiten of populierenmengsels zorgvuldig uit elkaar gehaald en op naam gebracht. Ze zijn beschreven en geassocieerd en op grond hiervan is nu precies bekend op welke wijze ieder ras te determineren is.

De Nederlandsche Heide-Maatschappij, heeft niet geschroomd voor het rassenonderzoek van den populier belangrijke geldsommen beschikbaar te stellen en heeft ook krachtigen financieelen steun verleend aan het na de rassenclassificatie mogelijk geworden, vatbaarheidsonderzoek van de afzonderlijke variëteiten. Hierdoor is een innige samenwerking ontstaan tusschen de Nederlandsche Heide-Maatschappij, het Phytopathologisch Laboratorium Willie

Commelin Scholten te Baarn en het Laboratorium voor Mycologie en Aardappelonderzoek te Wageningen, waardoor een instantie is geschapen, die niet alleen de tot nu toe gangbare populieren rassen op hun botanische eigenschappen, hun vatbaarheid voor ziekten en hun cultuurwaarde kon onderzoeken, maar die ditzelfde ook voor alle nieuw voortgebrachte of voort te brengen rassen zal kunnen doen.

Deze instantie is als zoodanig door de N.A.K. erkend. Vastgelegd is, dat, behoudens de mogelijkheid van uitzonderingen in zeer bijzondere gevallen, geen rassen voor de keuring zullen worden aangenomen, voordat zij tenminste 3 jaren op het proefbedrijf van de Nederlandsche Heide-Maatschappij door de drie genoemde instellingen zijn onderzocht.

Aldus is een betrouwbare basis tot stand gekomen voor het opnemen van rassen in de rassenlijst.

Wanneer wij nu komen tot een kort overzicht over het keuringswerk als zoodanig, dan zijn er twee documenten, die als richtsnoer bij dit werk dienen. In de eerste plaats de „Beschrijvende Rassenlijst voor Populieren” (Redacteur Dr. G. Houtzagers) en in de tweede plaats „Reglement en Voorschriften voor de Keuring van Laanboomen”.

De nieuwe rassenlijst geeft aan welke rassen voor keuring in aanmerking komen. Zoo bevat hij nu 31 rassen, die verdeeld zijn over vier rubrieken, te weten :

- a. de algemeen aanbevelenswaardige rassen,
- b. de rassen, die alleen voor bijzondere doeleinden worden aanbevolen, b.v. voor struikbeplanting, sierboom, e.d.,
- c. de nieuwe, in ons land nog weinig bekende rassen,
- d. de onbruikbare rassen.

De groepen a, b en c komen voor keuring in aanmerking, de groep d niet.

Bij ieder ras staan een botanische beschrijving en zooveel mogelijk cultuurgegevens.

De rassenlijst is hierdoor een uitstekende leidraad voor de rassenkeuze bij de aanplant van populieren.

„Reglement en Voorschriften” geven aan hoe de keuring wordt uitgevoerd.

Bepaald is, dat van populieren alleen kweekersrassen voor keuring in aanmerking zullen komen, die door de Commissie voor de Keuring van Laanboomen (een commissie van de N.A.K. afd. Tuinbouw) als zoodanig zijn erkend. Artikel 5 van het Reglement zegt, dat deze erkenning mogelijk is, wanneer :

- a. de rassen door het bedrijf nieuw zijn voortgebracht ; of
- b. de rassen door het bedrijf door herselectie en classificatie gewonnen zijn uit een groep rassen, die bijzonder door elkaar verward zaten : of
- c. een bedrijf alle rechten op rassen als sub a of b genoemd heeft verkregen.

Op grond van het sub b genoemde, zijn de rassen, die door de Nederlandsche Heide-Maatschappij zijn gezuiverd, geclassificeerd en benaamd, geregistreerd als kweekersrassen van deze Maatschappij. Dit heeft als gevolg, dat alle populierenperceelen die men onder de N.A.K.-keuring wil brengen, beplant moeten zijn met materiaal dat afkomstig is van de Nederlandsche Heide-Maatschappij. Op deze wijze wordt bereikt, dat overal serieuze kweekers met volkomen zuiver materiaal opnieuw kunnen beginnen.

In artikel 5 is nog bepaald: „In gevallen, dat een kweker niet als concurrent van beroepskweekers wenscht op te treden, kan hij aan beroepskweekers het recht geven, om planten, die direct van voortkweekingsmateriaal zijn gekweekt, dat van hem is betrokken, als origineel in de handel te brengen, zulks na toestemming van het Dagelijksch Bestuur van de N.A.K. afdeeling Tuinbouw. Het Dagelijksch Bestuur kan de toezegging in het algemeen verleenen of voor een speciaal geval; het is bevoegd aan de toestemming bepaalde voorwaarden te verbinden.”

Op grond van deze alinea is het mogelijk, dat de Nederlandsche Heide-Maatschappij uitsluitend stekken zal afleveren en dat de beroepsboomkweekers hiervan heesters kweken, die zij dan als origineel in de handel kunnen brengen. Op voorbehoud van de goedkeuring van genoemd Dagelijksch Bestuur is de N.H.M. inderdaad van plan aldus te handelen.

Van zes rassen zal uitsluitend origineel materiaal worden gekeurd. Dit zijn *Populus gelrica*, *P. deltoides* var. *missouriensis*, *P. regenerata*, *P. regenerata erecta*, *P. robusta* en *P. serotina erecta*. Dit is gedaan, omdat ieder dezer rassen gemakkelijk met sommige andere te verwisselen is. Van de andere voor keuring toegelaten rassen kan behalve origineel materiaal ook 1ste nabouw worden gekeurd, d.w.z. dat een kweker, die uit stekken, die hij van de N.H.H. heeft betrokken, boomen gekweekt heeft, die onder de keuring van de N.A.K. zijn gebleven, van deze boomen weer opnieuw stekken kan snijden om ze, hetzij in de vorm van stekken, hetzij in die van bewortelde planten, onder de waarmerkteekenen van de N.A.K. te verkoopen.

Een en ander kan in genoemd „Reglement en Voorschriften” uitvoerig worden nagelezen.

Op dit moment is de N.H.M. het eenige bedrijf dat in Nederland kweekersrassen van populieren op zijn naam heeft staan. Het spreekt echter vanzelf, dat iedere kweker vrij is zijn nieuw gewonnen rassen ter registratie als kweekersrassen op te geven.

Ik wil over de keuringsvoorschriften nu niet verder uitweiden. Alleen wil ik nog aangeven wat een boomkweker, die de gezuiverde populieren verder onder N.A.K.-contrôle wil vermeerderen zal moeten doen.

Dit is als volgt samen te vatten :

1. Een bedrijfskeuring aanvragen bij de N.A.K. afd. Tuinbouw.
2. Stekhout van de N.H.M. betrekken.
3. Dit stekhout onder contrôle van de N.A.K. opkweeken tot heesters (voor wat betreft de 6 rassen waarvoor alleen origineel materiaal wordt gekeurd) of dit stekhout onder contrôle van de N.A.K. opkweeken, hetzij tot heesters of tot moederboomen (voor wat betreft de andere voor keuring toegelaten rassen).

De „Eerste Beschrijvende Rassenlijst voor Populieren” en „Reglement en Voorschriften voor de keuring van Laanboomen”, benevens alle gewenschte inlichtingen, zijn te verkrijgen bij de N.A.K. afd. Tuinbouw, Zoomweg 11, te Wageningen. De rassenlijst kost f 0,25 per stuk plus porto. Hij kan over de post worden toegezonden tegen storting van f 0.28 op giro No. 146003 van de N.A.K. te Wageningen.

„Reglement en Voorschriften” zullen pas over enkele weken verkrijgbaar zijn. Toezending over de post zal mogelijk zijn na storting van f 0,10 op bovengenoemd giro-nummer.
